
ST. ISTVAN TARSULATI

MAGYAR
SZAVALÓ-KÖNYV.

VÁLOGATOTT KÖLTEMÉNYEK

Az elemi fiú- és leányiskolák IV. osztályú növendékei számára, valamint magánhasználatra.

ÖSSZEÁLLITOTTA
GYŐRFFY JÁNOS.

Harmadik füzet.

BUDAPEST
A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT KIADÁSA.
1903.

STEPHANEUM NYOMÁSA BUDAPESTEN.

I. RÉSZ.

Vallásos és hazafias költemények.

Áldásért a munkához.

Hozzád fohászkodom, édes Istenem!
Munkálkodásomat-neked szentelem;
Mert te munkára alkottál,
Amidőn ép testet adtál.

Erőt s egészséget adj mindazoknak,
Akik szent nevedben híven dolgoznak:
Hogy jó kedvvel munkálkodjunk,
S ily munkával téged áldjunk.

Add, hogy azon sorssal megelégedjünk,
Melyet bölcs végzeted rendelt minekünk;
Nagyravágyás ne ragadja
Lelkeinket kárhozatra.

Nálad úr és szegény közt nincs különbség,
Elzárva senkitől nincs az üdvösség;
Nem nézed a gazdagságot,
Csak a lelki tisztaságot.

Uram! kegyelmedet ad munkáimhoz,
S midőn a rossz szándék kisértetbe hoz,
Ments meg, hogy el ne tévedjek,
Kárt, csalást tenni ne merjek.

Legyen szent áldásod igaz munkámon,
Mert habár az ember vérig izzadjon:
Ha áldásod nincsen rajta,
A munkának semmi haszna.

És, ha megtagadod szent áldásodat,
Éreztetvén velem sújtó karodat:
Szent akaratod legyen meg!
Mondom és nyugton szenvedek.

Uram! nem rettegek a szegénységtől,
Csak mentsd meg lelkemet a bűnveszélytől;
Ó Istenem! te légy végre
Földi munkám drága bére.

TÁRKÁNYI BÉLA.

Isten házában.

Szivem égben, szemeim a
Szent oltárra néznek,
Gondolatim, érzeményim
Tiszta lánggal égnek.

Tiszta lángú szeretetből
Áldozád föl élted,
Ó Jézus! hát tiszta szívvel
Áldjon a te néped.

A legszentebb, tiszta lélek
Vagy te örök Isten!
Lélekben és igazságban
Imádunk hát itten.

Meg ne útálj bűneinkért
Méltó haragodban;
Legyen fiad kezes értünk
E szent áldozatban.

A szentlélek hő malasztja
Mossa meg szivünket,
Tiszta lángú szent szerelme
Védje meg hitünket.

Gyümölcsözzék lelki békét
Megújult kedélyünk;
És dicsérjünk, Téged, Isten!
Valamerre lépünk.

NYULASSY ANTAL.

Szózat.

Hazádnak rendületlenül
Légy híve, ó magyar!
Bölcsőd az, s majdan sírod is,
Mely ápol s eltakar.

A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze:
Itt élned, halnod kell.

Ez a föld, melyen annyiszor
Apáid vére folyt;
Ez, melyhez minden szent nevet
Egy ezredév csatolt.

Itt küzdtenek honért a hős
Árpádnak hadai:
Itt törtek össze rabigát
Hunyadnak karjai.

Szabadság! itten hordozák
Véres zászlóidat,
S elhulltanak legjobbjaink
A hosszú harc alatt.

És annyi balszerencse közt,
Oly sok viszály után,
Megfogyva bár, de törve nem,
Él nemzet e hazán.

S népek hazája, nagy világ,
Hozzád bátran kiált:
«Egy ezredévi szenvedés
Kér éltet vagy halált!»

Az nem lehet, hogy annyi szív
Hiába onta vért,
S keservben annyi hű kebel
Szakadt meg a honért.

Az nem lehet, hogy ész, erő
És oly szent akarat,
Hiába sorvadozzanak
Egy átoksúly alatt.

Még jönni kell, még jőni fog
Egy jobb kor, mely után
Buzgó imádság epedez
Százezrek ajakán.

Vagy jönni fog, ha jőni kell,
A nagyszerű halál,
Hol a temetkezés fölött
Egy ország vérben áll.

S a sírt, hol nemzet sülyed el,
Népek veszik körül,
S az ember millióinak
Szemében gyászköny ül.

Légy hive rendületlenül
Hazádnak, ó magyar!
Ez éltetőd, s ha elbukál,
Hantjával ez takar.

A nagy világon e kívül
Nincsen számodra hely,
Áldjon vagy verjen sors keze:
Itt élned, halnod kell.

VÖRÖSMARTY MIHÁLY.

Pápai hymnus.

Hol szent Péter sírba téve,
És Rómának dobog szive,
Ezrek ajkán, ezer nyelven
Hő ima cseng édesdeden:
Tartsd meg Isten szent Atyánkat,
Krisztusnak helytartóját!

Aranyfödél, márványfalak,
A Vatikán visszhangzanak,
S a hét halom tág körében,
Megharsanva körülröppen:
Tartsd meg Isten szent Atyánkat,
Krisztusnak helytartóját!

Új erőre kap e szózat,
Bejárva a szent sirokat;
Zúgva vonul hegyen-síkon,
Áttör zajló hullámokon:
Tartsd meg Isten szent Atyánkat,
Krisztusnak helytartóját!

A forró dél, rideg észak
Ez imában egyesül csak;
S kivált honunk édes nyelvén
Zeng igazán, zeng őszintén:
Tartsd meg Isten szent Atyánkat,
Krisztusnak helytartóját!

Mint villámmal egy perc alatt
Messze szárnyal a gondolat;
Szintúgy röpül ajkról-ajkra,
Várak, puszták és falvakra:
Tartsd meg Isten szent Atyánkat,
Krisztusnak helytartóját!

Eljut szentek fénykörébe
S leszáll onnét szíveinkbe,
Mint a fölszállt páranedvek,
Szomjas földre visszaesnek:
Tartsd meg Isten szent Atyánkat:
Krisztusnak helytartóját!

Hit, remény, szeretet.

Téged hiszünk, nagy Isten, mindenható király!
Ki földön és az égen örökké vagy s valál.
Ki térben és időben megfoghatatlanul,
Multon, jelenen, jövőn áldásként átvonul.

Benned remélünk, Isten! mert nyilatkoztatád:
Hogy úgy imádhatunk, mint kegyes, szelid atyát,
Ki szent gondviseléssel fejünk fölött virraszt,
Ki tévedőknek is nyujt szelid, kegyes vigaszt.

Téged merünk szeretni Fiadnak általa,
Ki szent, dicső tanával, mely szeretet vala,
Az Isten és ember közt szent híd gyanánt fölállt,
S ki által így az ég s föld egy szép egészszé vált.

Téged hiszünk, nagy Isten! ég, föld dicső Ura;
Benned remélünk, Isten! szelíd kegyes atya,
Téged merünk szeretni Fiadnak általa:
Mert Te vagy a szeretet legtisztább hajnala!

GARAY JÁNOS.

Május hóra.

Megjött a hónapok hónapja,
Ezer virággal mezején.
Im, rózsafelhők lengedeznek
A napsugáros ég ívén!

Vidám szellők lebegve szállnak,
Hordozva édes illatot;
Lombok és bokrok árnyékában
Csattognak a madárdalok.

Ó, május ékes királynője,
Anyánk, kegyes szűz Mária!
Add, hogy szivünkben is kinyiljon
A szent érzelmek májusa.

Virág gyanánt fakadjon benne
A tiszta, édes áhitat,
És illatul hozzád esengve,
Emelkedő imánk' fogadd!

Mint a madár, mi is örömmel
Zengünk dicső énekeket,
Áldván örök dicsőségedben
Istenfiaddal tégedet.

A rózsafelhős mennyházából
Tekints le drága Szűzanyánk!
Kérvén fiad, hogy szent malasztja,
Mint napsugár, lengjen reánk.

Szulik József.

Szent István napján.

Magyarok első szent királya
Hitetlenből hivőt csinálva,
A honszerzés másik felét,
Mely még dicsőbb, te végezéd.

Körülhordatva a keresztet
A kóbor lábat, kósza kedvet
Egy helyhez, egy honhoz kötéd,
Örök dicsőség a tiéd!

Im, ezer éve fenn ragyog már
A szent kereszt és áll az oltár,
Honnan tömjénfüst és ima
Hozzád repül, Isten fia.

Üdvünk sehol se volt, csak épen
A megváltó kereszt jelében.
Te tudtad ezt, ó bölcs, dicső!
S nem ölt meg ellenség, idő.

Élünk, vagyunk már ezer éve
Sok harcba, sok viharba' vészbe',
S míg a kereszt marad jelünk,
Dicső király, el nem veszünk!

Reviczky Gyula.

Imre herceg.

Örömhirnök száguld
Széles Magyarhonban;
Amerre jár úr és jobbágy,
Vele zajlik nyomban.

«A nagy király, István
Nyugalomra vágya:
Imre herceg lesz a nemzet
Koronás királya!»

Országnagyok, rendek
Fehérvárra gyűlnek;
Első izben készül itten
Nemzeti nagy ünnep.

Siet a nép száza,
Mintha volna szárnya,
Hogy a nemzet szemefényét
Koronázva lássa...

Öröm a hazában,
Fölható az égig;
S fenn az égben angyalkarok
Istent kérve kérik:

«Ifjú magyar herceg,
Égieknek társa;
Félve gondol földi fényre,
S korona vár rája».

«Nem a földnek élt ő,
Nem is a föld népe,
Hanem az ég tegyen néki
Koronát fejére!...»

Öröm kel az égben:
Imre herceg élte
Hervad, mint a lilomszál, —
Lelke vágy az égbe.

Magas mennyországban
Fényes ünnep készül:
Csillag száll ma fel a földről
Mennyországnak ékül...

Szép magyar hazában
Öröm után gyász van;
Öröm után gyötrő bánat
A királyi házban.

Szende ifjú herceg
Betegágyon szunnyad,
Arcán honol égi mosoly,
Eljött már a nagy nap...

Fénylő angyaltábor
Száll a földre zengve;
Száll a földre s drága gyönggyel
Tér megint a mennybe.

Székes-Fehérvárra
Csöndes alkony szálla;
Alszik már az ifjú herceg...
S örökké tart álma.

*

Országnagyok, rendek
Egybegyűlve régen;
Ősz királlyal együtt sírnak
Gyászos temetésen...

*

Imre magyar herceg
Meg van koronázva:
Fején ragyog fenn a mennyben
Szentek koronája.

VÁZEL FERENC.

Halottak estéjén.

Lombozatlan temetőkert szélen
Búsan állok s gondolkozom mélyen;
Gondolkodom életről, halálról,
Gondolkodom a mulandóságról.

Szívrepesztőn zendül meg az ének
Ajkain a hivők seregének.
És a gyászdalt könyük is kisérik:
«Adj, Uram, örök nyugodalmat nékik!»

Sárgult levél hull alá a fákról,
Sírhalmokon ezer fény világol;
Millió fohász kel a szivekben:
«Örök nyugalmat adj nekik, Isten».

Sok bús özvegy és sok árva gyermek,
Kik éltükben oly sokat szenvednek,
Ott zokognak szeretteik sírján,
Fájó szívük panaszát elsírván.

Fölsóhajtok e gyászos látványra
S nehéz köny jő szemem pillájára;
S amíg a köny ott rezeg szememben,
Imában emelkedik föl lelkem.

Imádkozom azokért, kik élnek
És azokért, akik sírba tértek.
S ezt óhajtja szivem dobbanása:
«Minden megholt Isten szinét lássa!»

Pásztor Ferenc.

A betlehemi pásztorfiú.

Azon éjjel, mely fényt árasztott a földre
S az igazság örök napját feltünteté:
Midőn a Megváltót szeplőtlen szülője
Betlehemben szegény jászolba fekteté.

Angyali karoknak dicső énekével
Hivatva, pásztorok siettek hozzája,
A bölcsőt ragyogni csodálandó fénnyel
Látják, hisznek s szivük a kisdedet áldja.

És a nap keltével ismét eljövének
S jeléül őszinte jóakaratjoknak,
Az isteni gyermek kegyes szülőjének
Galambot, gyümölcsöt és báránykát hoztak.

Egy pásztorfiú volt velük Betlehemből,
Ki mint szegény árva, semmit sem vihetett,
Őneki semmije sem volt mindezekből,
Csak tiszta szive volt, abban hit, szeretet.

És hogy kijelentse a hív szeretetet,
Jó szívvel megfújja pásztorfurulyáját,
S szívre szóló hangját jámbor nótájának
A kisded mindenkor örömmel hallgatta.

Eljött minden reggel, a kis Jézuskának
Fujt egy dalt, úgy, amint Isten neki adta,
Ezzel köszöntvén az isteni kisdedet,
Hű nevelőatyját s Szűzanya dajkáját.

De amint egy reggel szokás szerint eljött,
A szegény hajléknál sok fényes szolgát lát,
Bámul a csoporton s aranyon, ezüstön,
Mely borítá Kelet három szent királyát.

Ők bíborpalástban a porba hullának,
Értvén a jóságos Istennek nagy titkát.
Imádva az Isten fiának hódoltak,
Adván neki tömjént és aranyat, mirrhát.

Látván ezt a szegény pásztorfiú, nem mert
Most közelebb menni a furulyájával,
Csak távolról nézte a sok szép idegent
Együgyű szivének szent jámborságával.

De a szent Szűz anya mindjárt észrevette
A jó pásztorfiút, amint távol álla;
Magához szólítja, kitérnek mellette,
S a Szűz kegyességgel így szóla hozzája:

«Csak a szeretet ad az aranynak becset,
Melyet a királyok hoztak jámborsággal.
A te szivedben is ég oly hő szeretet,
Jer hát elő — amint szoktál, furulyáddal».

És a pásztorfiú furulyázni kezdett
S szívreható volt a szívből jött nótája,
Hogy öröm fogott el ottan minden lelket,
A kis Jézuska is mosolygott reája.

TÁRKÁNYI BÉLA.

Názáreti fiúk...

«Názáreti fiúk!
Hej, hová siettek?
Talán a mezőre
Rózsát szedni mentek?»
«A mezőre megyünk,
De nem rózsát szedni;
Magunknak kis királyt
Keresni, szerezni.»

Táborhegy tövében
Zúg a gyermeksereg:
Ki legyen a király?
Ezen vetekszenek.

Egyik azt szeretné,
Ez más tanácsot ád,
De legtöbb kiáltja:
«Válasszuk Jézuskát!»

S fölhangzik az öröm:
«Király vagy, Jézuska!»
Ültetik is mindjárt
Zsenge gyeptrónusra.
Piros rózsa-fűzér
Lesz a koronája,
Hófehér liliom
A kormánypálcája.

És hódolnak néki,
Mint királynak, sorba,
Aztán rendezkednek
Ahogyan ő mondja.
Ő szabja meg szépen
A játéknak rendjét,
Nincs, ki ellenére
Bármit cselekedjék.

Nincs? Ime kit hoznak
Jézuska elébe?
Egy dacos fiúcskát,
Rá büntetést kérve.
«Büntesd meg, királyunk,
Ő csufolt tégedet;
Azt mondta, hogy soha
Nem játszik teveled!»

... Jézuska, a király,
Leszáll trónusáról,
A dacos fiúhoz
Szép szeliden így szól:
«Csufoltál engemet?
Megbocsátok néked;
Ha haragszol is rám,
Én szeretlek téged!»

Megdöbben a fiú
S egyszerre szelid lesz,
Szégyenében pirul,
Bánatában könyez.
Ám Jézus nyájasan
A keblére vonta, —
Igy büntette, ime,
Ki őt megbántotta...

PRŐNAY ANTAL.

A magyar nemzet.

Erősödünk, szaporodunk,
Napról-napra többen vagyunk.
Mire ez az ezer évünk
Elhalad:
Tíz millió magyar ember
Köszönti a másikat!

Tíz millió magyar ember!
Örömköny ég a szemekben.

Ki félné még a jövendőt,
A halált?
Hogyha egyszer egy millió
Magyar ember talpra állt!

Magyarország története:
Fényes csodák tündérkertje.
Piros harmat, nem hulltál rá
Hiába,
Most fakad még, ezután hajt
A legszebbik virága!

Föl azzal a lobogóval:
Magyar szivet magyar szóval!
Ha mi vagyunk itthon itten:
Legyünk is!
Magyar földön magyar legyen
Az utolsó göröngy is!

SZABOLCSKA M.

Magyar zászló.

Három szinű a magyar nép zászlója,
A jó Isten fűzte azt egy csomóba,
Jó kedvében, mikor ily hős nemzetet,
Mint a magyar, a világra teremtett.

A piros szin a szabadság szép szine,
Aki ránéz, dobogjon föl a szive
S ha védni kell a hazát és nemzetét,
Ne kimélje se vérét, se életét!

Hejh! sok magyar vére hullt el érette,
Pirosra a rácsurgott vér festette.
Ha hullni kell, hulljon még több a földre,
De e honnak állnia kell örökre!

Második szin tiszta, mint a patyolat;
Ezredévig becsületünk így maradt,
Maradjon is így, míg birjuk e hazát,
Hajoljon meg előtte a nagy világ!

Reménységnek zöld szine jön utána;
Ezer évig éltünk már s nem hiába!
Becsülettel álljon helyén mindenki,
Úgy hazáját a magyar nem féltheti.

Legyen büszke mindenki e zászlóra:
Dicsőséges, fényes mult néz le róla.
Jöjjön reánk még száz annyi zivatar,
Még akkor is magyar marad a magyar.

VASZARY BÉLA.

Ki volt nagyobb?

Nem tudom én: melyik volt szebb?
Melyik dicsőbb, melyik nagyobb?
Az-e, aki bedöngette
Keleten a nagy érckaput?

Az-e, aki hét vezérrel
Döntő karján sebet vágott,
Hogy halálig védelmezik
Ezt a dicső szép országot?

Az-e, aki réges-régen
Olyan nehéz halált tűrt el;
Hanem akkor is még egyet
Leütött a táborkürttel?

Nem tudom én, melyik volt szebb?
Talán az a hires László,
Aki kivált seregéből
Oly magasan, mint egy zászló.

S mikor királynál is nagyobb
Úrrá akarták őt tenni,
El nem ment egy tapodtat sem,
Mert csak magyar akart lenni.

Vagy az, aki Isten után
A legnagyobb csodát tette,
Mikor Nándorfehérvárnál
Reá rontott Mohamedre?

Vagy az, aki a zászlóval,
Melyen volt a szent Szűz képe,
Hogy ne jusson más kezébe,
Úgy ugrott le a mélységbe?

Vagy az, aki Budavárban
Vérhalálát úgy fogadta:
Hédervári öreg apám
Valamelyik öreg apja?

Avagy az-e, ki félkézzel
Malomkövet hengergetett,
Két nagy karddal verekedett,
Holtak hátán ivott, evett?

Vagy az volt tán a legdicsőbb,
Hősebb, nagyobb mindannyinál,
Az a nemes fiúból lett
Világverő Hollós király?

Vagy az, ki a vár falánál
Karjaiban jobban bízván,
Szigetvárnál kirohant és
Úgy halt meg a holtak hídján?

Vagy az, aki... Sokan voltak!
Nem tudom, hogy ki volt nagyobb?
Csak áldom az Istenemet,
Amért én is magyar vagyok!

TÓTH KÁLMÁN.

Jó honfiak, honleányok legyetek!

Magyarország a mi kedves szép hazánk,
Itt ringatta a bölcsőnket jó anyánk.
Azt susogják, erdők, mezők, ligetek:
Jó honfiak, honleányok legyetek!

Itt ragyog ránk Isten napja fényesen,
Életadó sugarával kék egen.
Hej, de sokszor takarták el fellegek!
Jó honfiak, honleányok legyetek!

Hulló vértől sokszor ázott a róna,
Attól piros, attól piros a rózsa.
Kebletekre piros rózsát tűzzetek!
Jó honfiak, honleányok legyetek!

Zúgva zúgja Tisza, Duna hulláma,
Zizegi a puszták arany kalásza,
Sóhajtozzák a lehulló levelek:
Jó honfiak, honleányok legyetek!

Szebb lehet tán más országok határa:
Ne hajtsatok csalogató szavára!
Nem értik ott édes anyanyelvetek...
Jó honfiak, honleányok legyetek!

Itt kisérjen sirotokig harangszó,
Itt lebegjen sirotokon pillangó!
Boldogabb lesz porladozó szivetek:
Jó honfiak, honleányok legyetek!

PÓSA L.

A kis huszár.

Legszebb fegyver marad a kard,
Nagyon diszíti a magyart.
Ha kard villog a kezében,
Bátorság csillog szemében.

Én azonnal kardot kötök,
S huszár leszek, ha felnövök.
Lovamnak szép kantárt veszek,
Hátára szép nyerget teszek.

Szőre fényét hogy megóvja,
Bársonyból lesz takarója.
Néha-néha cukrot is kap,
Mikor kedvem szerint ugrat;
Sarkantyút is kaphat néha,
Ha járása lenne léha.

Ha jönnek háborús napok,
Szép paripámra felkapok,
És kipattanok a síkra,
Mint az acélból a szikra.
Sarkantyúm, a szittya fajta,
Csak azt mondja: «Rajta! Rajta!»
Kivont kardom szebben csillog,
Mint a szép esteli csillag.

Paripám, a szilaj sárkány,
Mintha patkó helyett sarkán
Madárszárnyak lengenének,
Úgy röpül az ellenségnek.
S addig röpül, addig vágtat,
Míg gazdája oda vághat,
Hol a hon szeretett atyját
Vagy a hazát háborgatják.

Ahol ilyen hadat látok,
Mint a villám neki vágok,
Ott aprítom, ahol érem,
S örömest kiontom vérem
E kettőnek védelmére:
Csak győzelem legyen bére.

A halállal nem gondolok,
Hiszen ez katonadolog!
És bizonyos vagyok róla,
Ezt írja a koporsómra
Szeretett felséges uram és királyom:
«Derék katona volt az én kis huszárom!»

DIENES LAJOS.

Ezer év.

Dalra, költők, ünnepelni
Lelkes, zengő húrokon!
Ezer éve mostan telt ki,
Hogy mienk lett ez a hon.
Ássátok fel azt a hantot,
Hol a mult temetve rég,
Öltsön újra arcot, hangot,
Amit szült egy ezer év!

Árpád büszke daliái
Sírjukból im keljenek,
Lássuk őket hadba szállni,
Párduc-bőrös ősöket!
Lehel kürtje zúgjon újra:
Diadal, mit szava mond;
Reszkessen Bizánc kapuja,
Amint rásujt ősz Botond!

És a hősök s szent királyok
Keljenek ki sorra mind,
Dicsőségük, koronájok
Tündököljön fel megint.

Hadd lássék meg nem ma lettünk
S a magyar nem szolga-név,
Ami hátra van mögöttünk,
Dicsőséges ezer év.

Dalra, költők, büszke dalra,
Zengjenek a himnuszok,
Bár ha senki meg se hallja,
Ti azért daloljatok!
Ha nem gyújthatjátok lángra
Az elfáradt nemzetet,
Ezer évet sírba zárva,
Legalább e nagy kriptára
Mécsvilágot hintetek!

Inczédy László.

II. RÉSZ.

Vegyes költemények.

Fiúk számára.

Régi dal.

Néma, barna téli éjben
Üldögélek könyvem mellett!
Olvasgatok s gondolkodom,
De nincs ahol megpihenjek.
Jár a lelkem tébolyogva
Föld porában, magas égen,
S egy régi dal jut eszembe:
«Nem úgy van már, mint volt régen!»

Földeinken nincsen áldás,
Ó, de hiszen hogy is volna,
Mikor Aki adhatna rá,
A munkás Azt káromolja.
Férgek eszik ki a magot.
Elszárad a fű a réten;
Azt sóhajtja, aki látja:
«Nem úgy van már, mint volt régen!»

Régente az eke szarván
Ingott a szántó kalapja,
S imádságát feje fölött
Égi madár tanulgatta;
Most máskép van: istenszidás
Ajka minden igéjében.
Feje fölött holló károg:
«Nem úgy van már, mint volt régen!»

Elpártoltunk az Istentől,
Elfordult az Isten tőlünk.
S ha ez így megy: ő tudja csak,
Ezután még mit nem érünk.
Hitvilággal és erénnyel
Térj meg hozzá, édes népem,
S elfelejted a bús dalt, hogy:
«Nem úgy van már, mint volt régen!»

KUTHEN.

A vándorfiú.

Az útfélen vadalmafa,
Vándorfiú ül alatta;
Fáradt szegény, de hogy is ne?
A nap oly melegen süt le.

Hazunnan együtt indult el
A patakkal és szellővel,
Mind a kettő véle van még,
Hogy biztassák, enyhítgessék.

Most is lassan elringatják,
Szépen álmodozni hagyják;
S mind csak arról súgnak-búgnak,
Amit immár otthon hagytak.

Mit hagytak ott? Szép vidéket,
Istenfélő jámbor népet,
Kicsiny falut, magas tornyot,
Mellette egy házat, lombot.

Álmában újra otthon van;
És megáll künn a pitvarban,
S úgy örvend, hogy a komondor
Farkat csóvál, reá mormol.

Kicsiny huga szólítja őt:
«Hoztál nekem piros kendőt?»
«Hoztam neked piros kendőt,
Nem is egyet, hanem kettőt».

A vén cseléd csak elbámul,
De a fiú hozzá járul:
«Hogy van, mint van, Sári néni?»
S alig győzik egymást nézni.

Aztán belép a szobába,
Borul anyjának karjába.
«Édes anyám!» — «Édes fiam!»
S úgy megsírnak-rínak szótlan!

Még mind alszik és mosolyog,
Szellő, patak, még mind susog,
S amit dalol a madárka,
Talán az ő édes álma.

GYULAI PÁL.

A földmíves dala.

Jó az Isten, jót ad nekem,
Szántás-vetés a kenyerem,
Kis királyság állapotom,
Míg ekémet forgathatom.

Mikor a nap még kelőben,
Künn vagyok már a mezőben;
Csákóm, Darum barázdában;
Foly a munka legjavában.

Körülöttem nemsokára
Szétárad a nap sugára;
Kis pacsirta veszi észre,
S száll az égbe fütyörészve.

Tarka-barka madársereg
Mind előáll, mind csicsereg;
Ez örömem, boldogságom;
S van-e nagyobb e világon?

Ott terem a varjú nyomban,
Jár mindenütt a nyomomban,
Hogy segítsen a munkában,
Tisztogat a barázdában.

Igy élek én a mezőben,
Szántás-vetés idejében.
Csendes szivvel aztán várva,
Mit ad Isten a munkára?

Zöldbe borul egész mező,
Szárából a kalász kinő;
Lesz majd sárga, szép aranyló,
Hogy levágja görbe sarló.

Eljön az is nemsokára:
Izzadásunk drága ára;
Kévék dűlnek nagy halomra,
Fáradónak jutalomra.

Szép a mező dús térsége,
Búzakereszt ékessége,
Egy terített gazdag asztal;
Isten így áld, így vigasztal.

FEKETE M.

Egy kosár.

Tegyétek le azt a gyeplőt,
Ki ér ide hamarabb?
Segítsetek fölbontani
Ezt az öblös kosarat.
Nagyapától, nagyanyától
Érkezett itt valami,
Nosza, fiúk, mi van benne,
Ugyan ki találja ki?

Fehér vászon a fedője,
Sűrű varrás fogja rá;
Áldott legyen, aki olyan
Féltő gonddal vonta rá.
Ide olló, ide bicska,
Mit nevettek gyerekek?
Fejtem, bontom, kitakarom,
Eszem a jó kedvetek!

Piros szőlő, fehér szőlő,
Szagos szőlő, fekete,
Jaj de tudta, aki szedte:
Hogy oly szépen szedte le.
Minden szemen ott a hamva,
— Óvták mindenik szemét —
Kell-e szagos, kell-e fehér?
Szereted a feketét?

Nini, itt a fürtök alól
Mennyi alma kandikál!
Belefér-e a zsebedbe,
Kerekképű Lacikám?
Ez az egyik aranysárga,
S mint a labda, gömbölyű!
Másik piros, mint a rózsa,
Valamennyi gyönyörű!

De nagy csend van, de hallgattok!
Ugy-e édes? úgy-e jó?
Hát még amit most találtam:
Nézzétek, de nagy dió!

S a legdrágább ez az írás
Itt a kosárfeneken:
Aki írta, aki küldte,
Áldd meg, áldd meg Istenem.

MÓRA ISTVÁN.

Távolból.

Kis lak áll a nagy Duna mentében;
Ó, mily drága e lakocska nékem!
Könnyben úszik két szemem pillája,
Valahányszor emlékezem reája.

Bár maradtam volna benne végig!
De az embert vágyai vezérlik;
Vágyaimnak sólyomszárnya támadt,
S odahagytam ős lakom s anyámat.

Kínok égtek a szülő kebelben,
Hogy búcsumnak csókját ráleheltem:
S kínja lángi el nem aluvának,
Jéggyöngyétől szeme harmatának.

Mint ölelt át reszkető karával!
Mint marasztott esdeklő szavával!
Ó, ha akkor látok a világba:
Nem marasztott volna tán hijába.

Szép reményink hajnalcsillagánál
A jövendő tündérkert gyanánt áll;
S csak midőn a tömkelegbe lépünk,
Venni észre gyászos tévedésünk.

Engem is, hogy csillogó reményem
Biztatott csak — minek elbeszélnem?
S hogy mióta járom a világot,
Bolygó lábam száz tövisre hágott.

... Szép hazámba ismerősök mennek,
Jó anyámnak tőlük mit izenjek?
Szóljatok be földiek, ha lészen
Utazástok háza közelében.

Mondjátok, hogy könnyeit ne öntse,
Mert fiának kedvez a szerencse...
Ah, ha tudná, mily nyomorban élek,
Megrepedne a szive szegénynek!

PETŐFI S.

Igazság és hamisság.

Elindult az Igazság,
Véle megy a Hamisság,
Édes testvér mindkettő
Miért? — tudj' a Teremtő.

Anyjok varrt két tarisznát,
Sütött nekik pogácsát
Mindeniknek huszat szánt
S betarisznyált egyaránt.

Ehetnék a Hamisság:
«Hallod-e te Igazság!
A tiedből ennénk tán,
Az enyémből csak aztán».

«Jó lesz, jó lesz, együnk hát!»
Megkezdik a pogácsát,
S míg benne tart egy hétig,
Morzsolgatják mindétig.

Ehetnék az Igazság:
«Hallod-e te Hamisság!
Amint mondád, rendre jár,
A tiedből együnk már!»

De egész nap h'jába kér,
Nem ad neki a testvér;
«Mégis adok jó áron,
Ha a füled levágom.»

Le is vágta a fülét,
Másnap ismét a kezét,
Azután meg a lábát
S úgy ad egy-egy pogácsát.

Végre szemét szúrja ki,
Vakon-bénán vezeti.
Az Igazság ráállott —
Igy járják a világot.

GYULAI PÁL.

A kis kézmíves dala.

Van nekem nemes levelem:
Tisztességes mesterségem.
Nemeslevél a mesterség,
Üzlete becsületesség.

Ha szurtos is a köténym,
De hasznos a mesterségem.
A kézmíves, ha igyekszik,
Pénzre virrad, pénzre fekszik.

Kezem piszkos, szivem tiszta,
Fényes a kulcs, mely kinyitja.
Tiszta szivem s munkás kezem
Legszebb ajánlólevelem.

Ülő, ráspoly, kis kalapács,
A mesterség kenyeret ád.
«Klingli-klangli, klipit-klapat»,
Bizonyítja a kis lakat.

Ha nem jó a kincses láda,
Kézmívest hoznak hozzája:
Kicsinálja, becsinálja,
Míg a nyitját eltalálja.

Ha beteg a kis kulcsocska,
Lakatos a gyógyítója,
Tűzbe teszi, meg kiveszi,
Kalapáccsal veregeti.

Nyitja, zárja, illesztgeti,
Fényesen kireszelgeti
Azt a furcsa kis jószágot,
S rá üti a műszerszámot.

Ki vagyok én? kis kézmíves!
Mester leszek, pedig híres;
A mesterség nemes levél,
Birtokosa boldogan él.

Lukács Pál.

A rab gólya.

Árva gólya áll magában
Egy teleknek a lábjában.
Fölrepülne, messze szállna,
Messze, messze,
Tengerekre,
Csakhogy el van metszve szárnya.

Tünődik, fél lábán állván,
El-elúnja egyik lábán,
Váltogatja, cserélgeti,
Abban áll a
Mulatsága,
Ha beléún, újra kezdi.

Szárnya mellé dugta orrát,
Messze nézne, de ha nem lát!
Négy kerítés, négy magas fal:
Jaj, mi haszna!
Bár akarna,
Kőfalon nem látni által.

Még az égre fölnézhetne,
Arra sincsen semmi kedve:

Szabad gólyák szállnak ottan
Jobb hazába!
De hiába!
Ott maradt ő, elhagyottan.

Várja, várja, mindig várja,
Hogy kinő majd csonka szárnya,
S fölrepül a magas égig,
Hol a pálya
Nincs elzárva
S a szabadság honja kéklik.

Őszi képet ölt a határ,
Nincsen rajta gólyamadár,
Egy van már csak: ő, az árva,
Mint az a rab
Ki nem szabad,
Keskeny ketrecébe zárva.

Még a darvak hátra vannak,
Mennek ők is, most akarnak:
Nem nézi, csak hallja őket,
Mert tudja jól
Ott fönn mi szól,
Ismeri a költözőket.

Megkisérti egyszer-kétszer:
Nem birná-e szárnya még fel;
Hej, dehogy nem birná szárnya,
Csak ne volna
Hosszú tolla
Oly kegyetlen megkuszálva!

Árva madár, gólya madár,
Sohse' nő ki tollad, ne várd,
Soha többé fagyos télig;
Mert, ha épen
Nő is szépen:
Rossz emberek elmetélik!

ARANY JÁNOS.

Az anyátlan.

Búsan kongtak a harangok
Szerda napon,
Halotti ének zengett egy
Kis udvaron;
Pistát a szomszédba küldték,
Mert édes anyját temették.

Vége volt a temetésnek,
S szegény Pista
Vidoran tér vissza, mert bajt
Nem gyanita.
Atyja térdét átölelé,
S tőle nyájasan kérdezé:

«Apám! miért harangoztak
A toronyban
Mind a két haranggal? úgy-e
Vasárnap van?
Ha vasárnap van, add reám,
Kérlek, apó! az új ruhám!

Aztán, miért énekeltek
Ma házunknál?
Szemeid is mért veresek,
Talán sírtál?
Én vasárnap csak nem sírnék,
S udvaron nem énekelnék.»

«Fiam! ma nem vasárnap van
A faluban,
A két harang azt hirdeté
A toronyban,
Hogy már neked nincsen anyád;
De Isten gondot visel rád!»

«Ne mondd, apám! hogy nincs anyám,
Ő csak elbújt,
Mert játszani akar velem,
Hogy fölgyógyult.
Föl fogom én őt keresni,
Tudom: hová szokott bújni.»

*

Négy nap múlva harangoznak
A toronyban
Mind a két haranggal, mivel
Vasárnap van;
Pista a harangot hallja,
S anyját zokogva siratja!

TATAY ISTVÁN.

Mohács.

Elődeink siralmas harchelyén
Zöldebb a fű, Mohácsnak mezején.
Több illat tölti a virágokat,
S a gazda, mondják, szebb kalászt arat.

E földet hősök vére áztatá,
Azért küld Isten ily áldást reá;
Mert szent határ az s puszta nem lehet,
Hol honfi szív honáért vérezett.

Ó, ne sirasd meg annak végzetét,
Ki a hazáért adta életét!
Édesen alszik anyja kebelén,
S áldások őrzik csendes nyughelyén.

Mely a hazáért élt, a hű kebel,
Földjét termékenyítve hamvad el;
És szelleme a sír körül marad,
Tettekre intvén az utódokat.

B. Eötvös József.

Tihany.

Tihanynak bérctetőjén a Balaton felett,
Sötéten s magasan áll egy régi épület:
Csendes kolostorával az Úrnak temploma;
Falán majd ezredévnek van vésve szent nyoma.

Alatta mély üregben nyolc-százados sír áll,
Hol álmait alussza András magyar király.

A sír fölött a templom két tornya a kereszt,
Mint két imádkozó kéz a mennyekhez fölesd.

S ha mélyen, ünnepéllyel a néma alkonyon
Megcsendül a harangszó a tisztes ormokon,
Mint nyögdelő sóhajtás repül a légen át,
Közepén áthasítja a Balaton tavát.

S lecsendesül percekre a háborgó elem,
Mint sírok birodalma, a csend oly nesztelen,
Ily bűvös, oly csodás lesz egyszerre a harang,
Miként, ha fenekéről csendülne föl a hang.

Visszhang-e ez felülről, vagy lenn a víz alatt,
A túlvilágból hallani e csodahangokat?
Ne kérdd! Istent dicsérik a földek és hegyek;
Belé vegyül a csepp is, mely szememen rezeg.

Garay János.

Az egri várban.

Ide illik a szent kereszt,
Ide illik a kápolna;
Igy szép a hit s honszeretet,
Egymás keblére hajolva!

Ez a kő mind-drágakő itt,
Honfiak vérétől ázva;
Csak az egy Isten méltó rá,
Hogy legyen belőlük háza.

Ez a nyom mind hősök nyoma,
Lelkük ragyog a porszemen;
Csak az Isten fia méltó,
Hogy rajt' keresztútja legyen.

Ez a fű mind illatfű itt,
Erős magyar csontok sarja;
Csak az imádság szent lelke
Méltó, hogy lebegjen rajta.

S ki Istent és hont feledve
Mer tapodni e szent romon;
Kinek szivét nem járja át
Az áhitat s honfájdalom:

Az nem ember, az nem magyar;
Pusztuljon gaz erkölcsivel,
Vagy rettegve járjon csak itt,
Vitéz Dobót ne költse fel!

MINDSZENTY GEDEON.

Hunyadi.

Ki áll amott a szirttetőn,
Hunyad magas falánál,
S körül tekint a sík mezőn
Az esti fénysugárnál?
Hunyadi ő, az ősz vitéz,
Hazáját most nem űzi vész,
Várába szállt nyugodni.

De hirnök jő s pihegve szól:
«Uram! hatalmad eldűlt;
Hazádon nem kormánykodol,
A polcra már Ulrik ült».
«Ha úgy akarja a király:
Hunyadi akkor félre áll»,
Mond és marad nyugodtan.

Más hirnök is jő csakhamar:
«Törnek rád, uram, félj;
A főnemesség nyelve mar,
Előlük, mint lehet térj!»
«Hogy törnek rám, hihetni bár,
De úgy nem, mint török, tatár.»
Mond és marad nyugodtan.

«Uram, hős vajda, véredet
Szomjúzza egy gonosz szív.
S hogy oltsa fényes éltedet,
Külföldre álnokul hív.»
«Rám célza már nem egy halál,
S ha Isten hagyja, eltalál.»
Mond és marad nyugodtan.

S amint fönn áll, amint lenéz
Nyugalmasan szivében,
Habos lovon fut egy vitéz,
Vérlobogó kezében,
S kiált: «Édes hazánk oda,
Nyakunkon a török hada,
Siet kivívni Nándort!»

«Pogány jő? Hah!... nem tűrhetem,
— Mond és tűnik nyugalma —
Magyar hazán és nemzeten
Nem dúl pogány hatalma!»
S acélt ragad, lovára kap,
Csatáz, vív, izzad éj és nap
S míg nem győz, nincs nyugalma.

Czuczor Gergely.

A látnok.

Szemközt álltak Mohács alatt
A magyar és török hadak;
A fövényóra délre járt,
Midőn Illés fölkeresi
Urát, a jó magyar királyt,
És szól: «Királyom! kérdelek,
Hol főzzem meg ebédedet?»

A király ajka hallgatag,
Szemei messze bolyganak;
Míg végre elfogulva szól,
Mint másvilági sejtelem,
A gyász jósige ajkiról:
«Nem itt terítenek nekünk,
Ma az égben ebédelünk...!»

A fövényóra délre járt,
Keresték a magyar királyt;
Nem tudja senki, hol lehet?

Csupán egy síró kis patak,
De az sem szólott senkinek...
— Ott tölté ő már a delet,
Hol angyalok terítenek!

KUTHEN.

A szél és nap.

Egykor régen szél úrfival
Fogadott az öreg nap;
Egy vándor köpenyét melyik
Kaphatná le hamarabb.

Jött a szél s magát fölfúván,
Zúgott-búgott, mint csak tudta,
A köpenyt úgy húzta, fútta.
És a vándor mit csinál?

Elébb ugyan félelmében
Ijedten kap fűhöz, fához,
De a köpenyt majd a vállhoz
Szorítgatja s odébb áll.

Mosolyog a jó öreg nap,
S hő sugárral fényes-szépen
Megindul a tiszta égen,
És a vándor mit csinál?

Lasabban megy, meg is izzad,
A meleget alig állja,
Majd a köpenyt földhöz vágja
S hogy pihenjen, rajt megáll.

Egykor régen így nyeré meg
Szél úrfit az öreg nap:
Többet ésszel, mint erővel,
Így közel, úgy hamarabb.

GYULAI PÁL.

A tudós.

Mátyás híres udvarába
Egy fényes nagy ünnepen
Büszke arccal, hetyke szóval
Beköszönt egy idegen.

Nézve nézik s halk morajjal,
Mint a méhraj a mezőn,
A vitézek s udvaroncok
Összesúgnak kérdezőn.

Ő nem szól, csak széttekintget,
Széttekint s előre mén,
És megáll a nagy királynak
Fényes trónlépcsőzetén.

«Nagy király, világ csodája,
Nagy tudós, első vitéz,
Híredtől minden királyok
Dicsősége éjbe vész!» —

«Hagyd el azt, vándor barátom!
Így csak hizelgő beszél —
Szóla Mátyás — mondd el inkább:
Udvaromba mért jövél? —

«Én tudós vagyok, királyom
Fölkiált negédesen —
Azt tudom, mit a világon
Még nem tudott senki sem!»

S nem várván szavára választ,
Megáll egy ajtó megett,
És a kulcsnyiláson átdob
Száz meg száz borsószemet.

«Ez derék, dicső művészet!
Ez jutalmat érdemel!
Lépj elő» — és nagy tudósunk
Bókol és letérdepel.

«Úgy van, úgy, méltó jutalmat...
Mátyás megtartja szavát —
Tárnok úr egy véka borsót
Adjon e tudósnak át.»

Gyulai Pál.

Ujévi kívánat.

Adjon Isten, ami nincs,
Ez új esztendőben!

Olcsó legyen a kenyér
A gabona áros.
Jól fizesse a tinót
S nyerjen a mészáros!

Mérjen pedig szöszön-boron,
Font kijárja bőven:
Adjon Isten, a mi nincs,
Ez új esztendőben!

Szegény ember malacának
Egy hija se essék.
Messze járjon a döghalál,
Burgonyabetegség.
Orvos, borbély a díjat
Kapja heverőben:
Adjon Isten, ami nincs,
Ez új esztendőben!

Tücski-hajtski baromnak
Sokasuljon lába;
Boci járjon mezőre,
Gyermek iskolába.
Gyarapodjék a magyar
Számra, mint erőben:
Adjon Isten, ami nincs,
Ez új esztendőben!

Kívül-belül maradjon
Békében az ország,
A vásárra menőket
Sehol ki ne fosszák.
Béke legyen a háznál
És a szívredőben:
Adjon Isten, ami nincs,
Ez új esztendőben!

ARANY JÁNOS.

Légy szorgalmatos.

(Magyar közmondásokban.)

Eszed bunkójára adnám mostan szavam,
Ha falra nem hánynám a borsót hasztalan,
S te hátad mögé nem hányod beszédemet;
A hallgatás úgy sem töri be a fejed.

Vigyázz: tehát különb ember légy apádnál,
Több eszed legyen az esküdt sapkájánál;
Kárán okos tanul, vesd okosan latra,
Mit ma elvégezhetsz, ne halaszd holnapra.

Idejében fogd meg fülét a dolognak,
Üstökén ragadd a kedvező alkalmat,
Hogy ott is arathass, ahol nem vetettél,
Aki korán kel föl, könnyen aranyat lél.

Kit nyúl után bottal vernek, mint agarat,
Ha Bécsbe hajtják is, az csak ökör marad,
Ki naphosszat legyet ver csak a lábszáron,
Amit a réven nyer, elveszti a vámon.

Akinek mindennap: szent Heverdel napja,
Restelni is restel, a falat támasztja:
Nem győzi cérnával, más tüzénél fűtöz,
S kapkod majd mint Bernát egykor a ménkűhöz.

Azért legelőbb az öreg Á-t ismerd meg,
Ne légy téli diák, nyári kocsis, gyermek!
Mert különben ugyan teli léssz üressel.
Az érett ész nem egy napi munka, hidd el.

Magról kel a cserfa, s mi nagy! nézni öröm.
Hangya-nyom idővel megtetszik a kövön,
De hűbele Balázs, lovat ad az Isten,
Akár füstöt faragj, nem ér az annyit sem.

Törd meg a diót, ha belére van vágyad,
Úgy vetsz életednek jó, nyugalmas ágyat,
Csak akkor mondj hoppot, ha túl vagy az árkon,
Amit el nem fogtál, ne melleszd, barátom.

Légy magadnak bátyja! s okosan előre,
Kinek bő az idő, még kifogy belőle,
Vedd fontolóra, hogy a rest kétszer fárad,
A sült galambra meg szád hiába tátod.

Véges-végezetre: egy szó annyi mint száz,
Embernél a munka, Istennél az áldás, [ség,
Tégy, s sohsem tudod meg, mily nagy úr a szük-
Mert bölcsességed lesz legjobb utiköltség.

MINDSZENTY GEDEON.

Régi időkből.

Tábort ütött Rákóczy György
Vitéz seregével;
Oda ballag hosszú botján
Gyergyóból egy székely,
Bajszát pödri s egykedvűen
Széttekint a téren,
Nincsen kard az oldalán, csak
Bátorság szivében.

«Hát kend, komé! — szólt Rákóczy —
Még kardot sem kötött?
Tán miként a gyávák szoktak,
Csak a prédára jött?»
«Gyáva volt biz a nagyapád»
— Kiált ő dühében —
«Vagy úgy!... kend a fejedelem,
Megkövetem szépen.»
«Jól van, jól... de fegyvered nincs!»
«Nem lesz baj belőle:
Hoz eleget az ellenség,
Majd elveszem tőle.»

GYULAI PÁL.

A tintás üveg.

Vándorszinész korában Megyeri —
Van-e, ki e nevet nem ismeri? —
Körmölgeté, mint más, a szinlapot.
Kapott
Ezért
Egyszer vagy ötforintnyi bért,
Amint mondom: vagy ötforintnyi bért.

Először is hát tintáért megyen,
Ha ismét írni kell, hogy majd legyen.
A tintás üveget pedig hová
Dugá?
Bele
Kabátja hátsó zsebébe,
Amint mondom: kabátja zsebébe.

S hogy pénzre tett szert! lett Megyeri víg;
S hazafelé menvén ugrándozik.
Hiába inté őt Szentpéteri:
«Kari,
Vigyázz!
Kedved majd követendi gyász,
Amint mondom: majd követendi gyász.»

Ugy lett! A sok ugrándozás alatt
Kifolyt a tinta, foltja megmaradt.
Megyeri elbúsul — kedvét szegi
Neki
A folt,
Mivel csak egy kabátja volt,
Amint mondom: csak egy kabátja volt.

Mi több! kabátja épen sárga volt,
És így annál jobban látszott a folt.
«Eldobnám — szól — de mással nem birok.»
Ez ok
Miatt
Hordá, míg széjjel nem szakadt,
Amint mondom: míg széjjel nem szakadt.

PETŐFI SÁNDOR.

Tarisznya, botocska.

Van nekem egy tarisznyám,
Nagyapámról maradt rám,
Utött-kopott, mihaszna,
Ringyes-rongyos tarisznya.

Kamarában szegen lóg,
Be is szőtte már a pók.
De ha mondom: «Csingiling!
Hókusz-pókusz! rozmaring!
Terülj, terülj tarisznyám!
Ehetném meg ihatnám!»
Bezzeg kitesz magáért,
Csörgeti a cintányért,
Terül, terül szaporán,
Van királyi vacsorám:
Harcsa, potyka, szalonna,
Kolozsvári káposzta,
Jérce, kakas, marhasült,
Turós lepény, mákos kürt,
Egri piros, tavalyi,
Aszúbor is, tokaji,
Alma, körte, szilva, som,
Mennyi, meg sem olvasom.
— No hát, aki jó gyerek,
Vacsorát majd rendelek,
Apját, anyját meghívom,
Levélen majd megirom.

Van nekem egy botocskám!
Éd's apámról maradt rám,
Öreg, ócska, mogorva,
Kutyafejű botocska.
Ott az ajtó megett áll,
Örökké csak szundikál,
De ha mondom: «Csingiling!
Hókusz-pókusz! rozmaring!

Rossz a gyerek botocskám!
Húzzad, húzzad a nótám!»
Bezzeg hallgat a szóra,
Meg is ered a nóta,
Muzsikál a sarokban,
Dankó Pista se jobban.
Gyerek hátán hegedül,
Gyerek járja egyedül.
Nesze! első, második!
Nesze! mondja, harmadik!
Három a tánc, fiacskám!
Igy rendeli a gazdám.
Járjad, járjad, ha mondom,
A többire mi gondom!
— No hát aki rossz gyerek,
Egy nótát majd rendelek,
Apját, anyját meghívom,
Levélben majd megírom.

Pósa Lajos.

A mesés ország.

Van egy ország, Eldorádó,
Hej, ott lakni volna ám jó!
De nehéz eljutni bele;
Mert vidékén köröskörül
Egy cukros kásahegy terül
Mintegy három mérföldnyire;
Azt úgy kell keresztül enni
És így ez országba menni.
Ott a házak kerítése

Kolbászokból van készítve,
A házfödél van laskából,
Ajtó, kapu mézesbábból.
Szerteszéjjel a fűzfákon
Lóg a perec minden ágon;
S ha kézbe véssz falevelet,
Mindenik egy sonkaszelet.
Ott az erdőn, bokron, cseren
Alma, füge, szőlő terem.
Bor folyik a víz árkában,
Bivaltej áll a tócsában,
Melybe, mihelyt a szél mozdul,
A fákról puha zsömle hull.
Kész ebéd minden éhesnek,
S kanállal csak neki esnek.
Tókban, folyókban a halak
Parthoz jőnek s megállanak.
Hogy megfoghasd kedved szerint:
Tyúk, galamb sülten röpdös kint.
Mezőn is sült nyúl szaladgál
S jó pecsenyéjével kinál.
Kövér disznók utcán járnak
S szalonnájukkal kínálnak;
Kés van dugva a hátukba,
S úgy hordozzák a házakba,
S mely asszony már tett egy metszést
Visszadugja megint a kést.
Az ember ott nem születik,
Csak mint gomba, földből bújik;
S ha vén lesz, van egy oly fürdő,
Mely megifjít s csodatevő.

A dolgozás ott tiltatik,
Aki serény, elhajtatik.
Ki goromba, rest és korhely,
Ott azé a legelső hely.
Kiben kevés a bölcseség,
Azé mindig az elsőség.
Ki jó ivó és jó evő,
Ott hamar herceggé levő.
Ki naphosszant aludni tud,
Az gróffá lesz s kap egy falut.
Vágysz tudni: ez ország hol van?
Megmondom immár, a — holdban!

EDVI ILLÉS PÁL.

Tanulj, hogy boldogulj.

Ujjából tudományt egy ember sem szopott;
Hová mit sem tettek, kincset ne keress ott;
Régen eshetett az s egyszer bolondjába',
Hogy sült galamb röpült az éhes szájába.

Tanulj! Ez legyen a fő-főparancsolat,
Haszonra fordítsad tapasztalásodat!
Ne várj mindent csupán Isten áldásától,
Hanem egyszersmind te magad munkájától.

Ha látod, hogy másnak vetése szebben áll,
Ne érd be vele, hogy rajta csodálkozzál;
Hanem tudd meg okát tövéről, hegyére,
S te is úgy míveljed magadét jövőre.

Ha szépek szomszédod csikai, tinai,
Míg a tieidet nem bírják inai,
Ne irigyeld neki; hanem járj nyomába,
Hogy te is juthass ily jószág birtokába.

Gyümölcsösöd vackort s fűzfaalmát terem,
Pedig jobb is nőne ugyanazon helyen.
Nézz csak amaz okos gazdának kertjébe,
Mily drága gyümölcsű fákkal ülteté be.

Újra mondom: tanulj s ha könyvből is értesz,
Tapasztalásodat nevelni fogja ez.
Olvasd szorgalmasan az olyan könyveket,
Melyekből a gazda okosabbá lehet.

Hej, de ott van a baj, szinte elfeledtem,
Pedig erről szólni előre föltettem.
Hej, az olvasáshoz még sok gazda nem ért;
Vagy ha ért is, könyvre nem adna egy fillért.

Hány apa nem küldi fiát iskolába
S eltarisznyáztatja az időt hiába;
Felnő a sok gyermek, mint paszkoncakender,
Hogy válnék ezekből szemrevaló ember?!

Nem tanulják-e ott a kötelességet:
Istenhez, hazához, királyhoz hűséget?
Emberré az embert csak oktatás teszi,
Mégis ezt hány apa lelkére nem veszi!

Olvasó barátom! Adj hálát Istennek,
Hogy téged szülőid jobban neveltetnek.
Vedd te azért hasznát, mit eddig tanultál,
Mást is példád után vonni iparkodjál!

Czuczor Gergely.

Leányok számára.

Tisztaságnak királynéja.

Tisztaságnak királynéja!
Adj nekem tiszta szivet,
S szállj belé, mint menny-hajlékba,
Mely minden mocskot kivet;
Mert hol bűn és mocsok nincsen,
Ott Mária! Ott az Isten!

Mezők ékes lilioma!
Liliommá tedd lelkem,
Hogy édes illatot szórva,
Viruljon a ligetben,
Hol a kertész mindig ébren,
A szűz, isteni szemérem.

Paradicsom elzárt kertje!
Zárd be lelkem ajtaját,
Hogy egy bűnös érzelem se,
Gondolat se hassa át,
Legyen éden ős szentséggel,
Hol az ártatlanság székel.

Felhős égnek tiszta holdja!
Csillag a felhők felett,
Vezess a menybéli honba,
Óvd meg tiszta lelkemet,
Hogy a bűnfelhőtől menten,
Ragyogjak egykor a mennyben.

MINDSZENTY GEDEON.

Krisztus és a madarak.

Krisztus Urunk futott, bujkált,
Hideg földön az erdőn hált;
Üldözői ott sem hagyták,
Ott is meg-megszalasztották.
Kis pacsirta pártját fogta,
Merre bujkál, meg nem mondta,
Fölhívta az üldözőket,
Hogy vezesse félre őket!
De a fürj ahogy meglátta:
«Itt szalad!» mind azt kiáltja;
A bibic meg mindjárt pedzi:
«Búvik, búvik!» reá kezdi;
A galamb is búgja sorba:
«A bukorba, a bukorba!»

Megfogták a bokrok alján,
Szegény Krisztus arca halvány;
El is vitték kinhalálra,
Feszítették keresztfára.
Kis pacsirta elkiséri,
Galamb, bibic, fürj csak nézi,

S nem búsul, hogy ezt okozta!
Krisztus őket megátkozta:
A fürjet, hogy fenn ne szálljon,
Csak vetés közt szaladgáljon;
A bibicet meg ne álljon,
Réten, káka közt bujkáljon;
A galambot, búban éljen,
Bokrok alatt keresgéljen;
A pacsirtát szívvel, szóval,
Megáldotta ezer jóval:
Tudjon békén fészken ülni,
Legmagasba fölrepülni:
Földre szállni, égbe kelni,
Röptében is énekelni.

GYULAI PÁL.

Reggeli ének.

Elmált az éj, letüntek
Az apró csillagok;
Kelet felől az égen
Szép rózsaláng ragyog.

Hegyen, völgyön és sikon
Nagy még a néma csend;
Csupán a csattogányok
Bájos dallása zeng.

A hajnali zenéhez
Több-több ének vegyül,
Harmatgyöngyökkel hímzett
Fényes lombok mögül.

S mihelyt a napnak arca
A föld szinére néz,
Hangversennyel köszönti
Sok millió zenész.

Az első napsugártól
A néma fű, virág
Gyöngéden összerezzen,
S örömjelt ezzel ád.

Minden, mi él, dicséri
A csillagok Urát,
Ki széttépte az éjnek
Homályos fátyolát.

Az ébredő világba
Ki adsz friss életet,
Mitőlünk is fogadd el
A hálaéneket!

DIENES LAJOS.

Jön a tavasz.

Jön a tavasz, hogy elűzze
A roskatag vén telet;
Kis pacsirta a magasban
Szebb időket emleget.

Enyhe légkörrel telik be
A kereklő szemhatár;
Enyhe légkör dalra ébreszt:
Dalt zeneg a kis madár.

Szellő suttog a berekben,
Szerte hordván illatát,
Mintha dicsérni akarná
A világnak szent Urát.

Árnyas erdők hűs tövében
Kis ibolyák nyílanak;
Elrejtőznek, mint az erény,
Hogy ne érje bűnsalak.

S mint reményünk, amelyektől
Elvált egykor a lélek!
Az elköltözött madarak
Enyhe fészkökre térnek.

Daru, fecske, gólyamadár,
Seregenkint szállanak:
Mit bánják, hogy szenvedének;
Csak fészkeik álljanak!

A fészek áll és ők élnek!
Ennél több mi kellene?...
Áldva legyen a víg tavasz,
S az ég örök Istene!

PÁSZTOR FERENC.

Dal a rózsáról.

Kedves a gyöngyvirág,
Erdőben gilingel,
Apró csengetyükkel
Gyönyörün csilingel.

Szép a tulipán is,
Bárki mit mond rája —
Ráfestik a képét
Szűrre, meg ládára.

Hát mikor a vén tölgy
Friss ibolyát árul,
Egy darab menny kéklik
Fel mohos aljárul.

Liliomnak nincsen
Messze földön párja —
Égből leesett hó
Patyolat ruhája.

De bejárhatsz mégis
Hegyet, völgyet, rónát:
Legszebb mikor a nap
Kibontja a rózsát.

Puha, mint a bársony,
Piros, mint a hajnal —
Ringatja a szellő
Elhaló sóhajjal.

Büszkén mosolyog ott
Az ingó-bingó fán,
Mint egy szép királynő
Fényes aranytrónján.

Hódolnak körülte
Kertjének virági —
A szúró tövisek,
Védő katonái.

Dalnoka ki más, mint
A dalok királya?
Csillagos estéknek
Csengő csalogánya.

Mond neki szivéből
Gyönyörű dalokat,
Hogy a büszke rózsa
Mindig sírva fakad.

«Szép vagy rózsa, szép vagy
Kertnek ékessége —
Szépségnek, királynőm,
Nagyon hamar vége.

Sárga ősz, ha rád fú:
Oda bájos orcád!
Sárga ősz, ha eljön,
Rózsa, Isten hozzád!

Harmatos képedet
Tépdesi szaggatja;
Hulló leveledet
Tüskékre aggatja.

Száraz ágnál egyéb
Nem marad belőled —
Zuzmarás hideg tél
Hírt sem hall felőled.

Illatozzál, rózsa,
Égre illatozzál!
Többet ér a lelked
Szépséges magadnál!»

Pósa Lajos.

Őszi rózsa.

Nyugalomra, pihenőre
Hajlik im már a természet,
Már a nap is álmosodik,
Már is nyugszik, alig ébred.
Őszi szellő kél a tájon,
Hull a virág, hull a levél,
Nyugalomra hajlik minden
S altató dalt suttog a szél.

S ez a virág most nyilik csak
A természet halálharcán,
Mint a végső piros rózsa
A betegnek hideg arcán.
Ime kint a természetben
Az ősznek is virága van,
És az élet tavaszán hány,
Hány szív marad virágtalan.

Kalocsay Alán.

Két árva.

Sírján a jó anyának
Két árva sirdogált,
Kesergő bánatának
Irt, enyhet nem talált.

«A föld ölébe vitted
Szerelmed, jó anyánk!
Kinek lesz most helyetted,
Kinek lesz gondja ránk?»

S a sírt szelid virággal
Körül ültetgeték,
Könyüjük harmatával
Naponkint öntözék.

De a legszebb virágot
Mindenkor elvivék,
Egy sziklakőbe vágott
Szent Szűznek szentelék.

«Ó szent Szűz! esdve kérünk,
Tekints keggyel reánk;
Te légy hitünk, reményünk,
Anyánk helyett, anyánk!»

Szólottak s a virággal
Behinték zsámolyát;
Szólván, letérdelének
S mondák a hő imát.

Ki vitt a Szűzanyának
Drágább ajándokot?
Ki ajkai mondának
Buzgóbb imádatot?

A sírvirág kelyhében
Két árva könyje ég —
Ha ily szívek kértét nem,
Mit hallgat meg az Ég?

GARAY JÁNOS.

Vándor dala.

Kedvesen süt a hold,
Szól az estharang.
A szelid harangszó
Nekem búcsúhang.

Áldjon Isten téged
Zöldülő vidék,
Hol vidám leginkább,
Néha bús valék.

Téged is megáldjon,
Messze kék halom,
Álltam egykor rajtad
Csöndes hajnalon.

Vedd, fogadd búcsúmat
Kisded ősi lak;
Úgy akarja sorsom,
Árván hagyjalak.

Völgy patakja, tőled
Nem búcsúzom el:
Együtt utazunk mi
Isten hirivel.

VACHOTT SÁNDOR.

Buzdítás.

Ha szenvedőnek arcain
Könyűket látsz elömleni,
Emberbaráti szózat int:
Siess hamar letörleni.

Mert van türésben is határ,
S egyetlenegy könyű alatt,
Vigasztalást nem lelve, már
Sok szenvedő szív megszakadt.

KUNOSS ENDRE.

Éji látogatás.

Három árva sír magában,
Elhagyott sötét szobában:
Zivataros hideg éj van,
Édes anyjuk künn a sírban.

«Édes anyám, édes anyám!
Altass el már, úgy alhatnám!»
Mond az egyik s el nem alszik,
Sóhajtása föl-fölhallszik.

«Beteg vagyok, édes anyám!
Hol maradtál, nem gondolsz rám!»
Mondd a másik s jajjal végzi,
A fájdalmat kétszer érzi.

«Édes anyám, gyújts világot!
Nem tudom én, jaj mit látok!»
Harmadik mond, mindenik sír,
Temetőben mozdul egy sír.

Megnyílnak a nehéz hantok;
Kilép sírból édes anyjok,
S tova lebben a vak éjben,
Hazafelé az ösvényen.

Az egyiket betakarja,
Másikat fölfogja karja,
Elringatja, altatgatja,
Harmadikat ápolgatja.

Rendbe hozza a szobácskát,
Helyre teszi a ruhácskát,
Az alvókat hosszan nézi,
Csókját százszor megtetézi.

Arca halvány, hangja régi,
Fia, lánya megösméri;
Immár tőle hogyan félne?
Megcsókolják, mintha élne.

És ott virraszt a kis ágyon,
Mig elalszik mind a három;
Majd megindul, széttekintget,
Keresi a régi rendet.

Kakas szólal, üt az óra,
El kell válni virradóra!
Visszanéz a véghatárrul...
Sir megnyílik, sir bezárul.

Ó, a sír sok mindent elfed,
Bút, örömet, fényt, szerelmet;
De ki gyermekét szerette,
Gondját sír el nem temette.

GYULAI PÁL.

Vásárfia.

Három leányka kére
Apját, egy jó apát:
«Hozz jó apánk, ha elmégy,
Nekünk vásárfiát.»
«Ha jók s szelidek lesztek!»
«Szelidek s jók igen,
S munkások is felül rá,»
Fogadták összesen.

Az egyik kére ékszert,
Aranyból fényeset;
A másik öltözéket,
Mint illik, ékeset;

Könyvet kívánt magának
A harmadik leány,
Mellyel szivét mívelje
Játék s dolog után.

Elment s miként igérte,
Hozá ajándokát;
De úton útonállók
Kifoszták az apát.
Az öltözék, az ékszer
Rabló kezébe mén. —
A könyvek ott maradtak
A láda fenekén.

Három leányka otthon
Jó és szelid vala,
S mint fogadásuk tartá,
A munka is folya;
De öltözéket, ékszert
Elszedvén a zsivány:
Vásárfiát csak egy kap —
A harmadik leány.

«Ha csillogó külsőség
Volt lelki vágyatok,
A szenvedett veszteségen
Meg kell nyugodnotok. —
Szólt apjok. — Mert veszendő
Mindig a földi kincs;
A szellem az s mit ez bír,
Minek rablója nincs.»

A két csalatkozott lány
Lassan megnyugovék,
Ámbár a veszteséget
Sokáig érezék;
A harmadik gyönyörrel
Olvasta könyveit,
Velük mulat, belőlük
Kéjt s oktatást merít.

De mint patak folyása
Az ember élete!
Bármily simának látszik
A víz felülete,
Minden csepp, minder hullám
Percenként más alak,
Amint a habjátékban
Együvé omlanak.

Házát a kis családnak
Tűzvész emészti fel,
S a kis leány adózik
Mindannyi könyvivel.
A kettő káröröm közt
Igy ejti most szavát:
«Lám, lám, a drágalátos
Könyv is vesző tehát!»

«A könyvek elveszének,
S elveszhetők, igen!» —
Mond a leányka nyugton —
«De szellemkincse nem!

Mi könyveimben állott,
Lelkem- s szivemben áll,
Onnét ki nem ragadja
Kincsem, csak a halál!»

GARAY JÁNOS.

Itthon.

Mint a madár a fészkére,
Szomjú vándor hűvös érre,
Mint a gyermek anyaölbe:
Vágyom én e nyájas körbe.

Itt enyelgő kis családom
Közt van az én jóvilágom;
Künn borong már a magasban:
Itt örökké csillagos van.

Csillogó szem, mosolygó ajk:
Ez az, amit szivem óhajt,
S küszöbömet általlépve,
Ez derül itt én elémbe.

Szivem ifjul, gyermekké lesz:
Kis örömet nagynak érez,
Körülem is ártatlan kedv
Játszi pillangója repked.

És felejtem egyelőre
Gondjaimat a jövőre:
Mi nehéz súly függ e vállon,
Nehogy kedvük búra váljon.

Gyermek szívvel, öntudatlan
Nyugszom meg e gondolatban:
Hogy övéit el nem hagyja,
Ki mindnyájunk édes atyja.

ARANY JÁNOS.

A megfagyott gyermek.

Ily késő éjszaka ki jár ott kinn a temetőn?
Az óra már éjfélt ütött; a föld már néma lőn; —
Egy árva gyermek andalg ott, szivét bú tölti el;
Hisz az, ki őt szerette még, többé már föl nem kel.

Anyja sírjára ül, zokog az árva kis fiú:
«Anyám! ó! kedves, jó anyám! szivem beh szomorú!
Mióta itt temettek el, azóta bús fiad.
Nincs a faluban senki most, ki neki csókot ad;

Nincs senki, aki mondaná: «Szeretlek gyermekem!
Puszta a ház; hideg szobám; s nem fűtenek nekem;
Melléd temetve én is itt, mért nem nyughatom meg?
Nagyon hideg a tél nekem; — ah, én szegény gyermek!»

Az árva búsan zengi így kínos panaszait:
Felelve rá a téli szél, üvöltve fölsivít.
A gyermek fázik, könyei elállnak arcain;
Borzadva néz körül; de itt a holtak hantjain

Mély nyugalom uralkodik. A csend irtóztató,
Csak szél sóhajt a fákon át s pelyhezve hull
a hó.
Fölkelne, jaj! de nincs erő; lankadva
visszadül
A kedves dombra, — fölsóhajt s mély álomba
merül.

És im az árva boldogul, jól érzi most magát:
Elmultak minden gondjai; az álom hív
barát.
Szive még egyszer földobog; mosolygnak
ajkai;
Csöndes-nyugodtan alszik ott; meghaltak
kínjai.

B. Eötvös József.

Szilágyi Erzsébet.

I.

«Ó, mi szépen leng a zászló!
Ó, mi szépen fénylik a kard!
Eressz anyám engem is el
Szép vitézek seregivel.»

«Nem lehet az édes fiam».
— Mond az anya lassú hangon —
S férje után, ki már távol,
Kendővel int ablakából.

«Ó, mi szépen szól most a kürt,
Hallod, anyám? ó eressz el!
Meglásd, majd mit hozok néked,
Napkeletről gyöngyöt, éket.»

«Van énnekem elég gyöngyöm»
— Mond az anya szomorúan, —
És valóban: sötét szeme
Fényes gyönggyel, könnyel tele.

«Hányszor mondtad édes anyám,
Hogy megtennél mindent értem, —
Ó, bocsáss a vészbe, harcba»
S kipirul a gyermek arca.

«Kicsiny vagy még én magzatom,
Kicsike még katonának,
El nem birná gyenge karod,
El nem birná még a kardot.»

«Ó, dehogy nem, mond a fiú»,
És levesz a szegről egyet:
Nagy Hunyadi súlyos kardja,
Vér-rózsákkal van kirakva.

Aztán vágni próbál vele,
Először is kelet fele;
Hanem nehéz, izmos a kard,
Le a földre huzza a kart.

Örömkönny a nő szemében,
Mátyásában pedig szégyen;
Rivalg a kürt távolról még...
«Istenem! csak nagyobb volnék!»

II.

«Megnőttél már, édes fiam;
Aki eddig visszatartott:
Maga anyád mondja már most,
Hogy kösd fel a harci kardot.

Vitéz apád, hős testvéred,
Mind a kettő a föld alatt,
Feledtesd el mind a kettőt,
Mind a kettő légy te magad.

Fényes neved van már most is,
Fényes név a magyar neve;
De te tedd még fényesebbé,
Hogy a nap sápadjon bele.

Ne legyek én többé anyád,
Ne is szeress engem soha.
Édes hazád most az anyád,
Én pedig csak egy mostoha.

Csak azt imádd, csak azt szeresd,
Annak neve, annak képe,
Álljon mindig szent oltárként
Szived, lelked közepébe.

És hogyha kell, halj meg érte,
Halj meg érte, én nem bánom!
Ha a szivem meghasad is...
No, most az Isten megáldjon!»

TÓTH KÁLMÁN.

Két koldus.

A gazdag úrnak ajtaján
Kopogtat a szegény;
Hogy egy falat kenyért nyerjen,
Biztatja a remény.

És szól: «dicsérjük szent nevét
Istennek, érte adj
Kincsedből egy kis pénzt nekem,
Mert éhem lángja nagy.

És istenáldás leng azon,
Ki a bús panaszát
Méltatva, keblén lengeti
A részvét angyalát.

S belül bosszúsan morg az úr:
Az ajtó zárva van;
Ne bántsd a nyugvót, szemtelen,
Az éj homályában.

És ő hiába kér s könyez,
Az ajtó nem nyílik,
Hol a kőszivet százszoros
Bilincsek terhelik.

Zokogva ballag el tovább,
Keresni egy szivet,
Mely a könyörgő jajszavát
Megnyitni még szeret.

S rozzant födélnek küszöbén
Kopogtat újra ő,
Kiáltván: «éji nyughelyért
Könyörg egy szenvedő».

S perc se száll el a sebes
Időnek szárnyain,
Már hálaszózatot rebeg
Magasztos ajkain.

Mert nyitva áll a kis födél,
— Egy koldus birtoka! —
Mely irgalomban gazdagabb
Mint a dús hajloka.

SUJÁNSZKY ANTAL.

Mátyás anyja.

Szilágyi
Erzsébet
Levelét megírta;
Szerelmes
Könyével
Azt is tele sírta.

Fiának
A levél
Prága városába;
Örömhírt
Viszen a
Szomorú fogságba:

«Gyermekem,
Ne mozdulj
Prága városából;
Kiveszlek,
Kiváltlak
A nehéz rabságból.»

«Arannyal,
Ezüsttel
Megfizetek érted;
Szivemen
Hordom én
A te hazatérted.»

«Ne mozdulj,
Ne indulj,
Én egyetlen árvám! —
Ki lesz az
Én fiam, —
Ha megejt az ármány?»

«Adassék
E levél
Hunyadi Mátyásnak,
Tulajdon
Kezébe
Senkinek se másnak.»

Fekete
Viaszból
Nyom reá pecsétet; —
Könyöklőn
Várnak az
Udvari cselédek.

«Ki viszi
Hamarább
Levelem Prágába;
Száz arany
Meg a ló,
Teste fáradsága.»

«Viszem én,
Viszem én,
Hét nap elegendő.»
— «Szerelmes
Szivemnek
Hét egész esztendő!»

Lecsapott,
Lecsapott
Fekete szélvészből, —
Kikapá
Levelét
Az anyai kézből.

«Viszem én,
Hozom én
Válaszát három nap.»
— «Szerelmes
Szivemnek
Három egész hónap.»

«Hamar a
Madarat!...
El kell venni tőle!»
Szalad a
Sokaság
Nyomba, hogy lelőjje.

«Istenem!
Istenem!
Mért nem adál szárnyat,
Hogy utól-
Érhetném
Az anyai vágyat!»

Madarat
Nem egyet,
Százat is meglőnek;
Hire sincs,
Nyoma sincs
A levélvivőnek.

S ahol jön,
Ahol jön
Egy fekete holló,
Hunyadi
Paizsán
Van ahhoz hasonló.

Napestig
Az erdőn
Űzeti hiába; —
Éjfélkor
Kocognak
Özvegy ablakába.

«Ki kopog!
Mi kopog?
Egy fekete holló!
Nála meg
A levél,
Vagy ahhoz hasonló!
«Piros a
Pecsétje
Finom a hajtása:
Ó áldott,
Ó áldott
A keze írása!»

ARANY JÁNOS.

TARTALOM.

I. RÉSZ.

Vallásos és hazafias költemények.

Áldásért a munkához. *Tárkányi Béla* 3
Isten házában. *Nyulassy Antal* 4
Szózat. *Vörösmarty Mihály* ... 5
Pápai hymnus 8
Hit, remény, szeretet. *Garay János* ... 9
Május hóra. *Szulik József* 10
Szent István napján. *Reviczky Gyula* 11
Imre herceg. *Vázel Ferenc* ... 12
Halottak estéjén. *Pásztor Ferenc* 14
A betlehemi pásztorfiú. *Tárkányi Béla* 15
Názáreti fiúk. *Prónay Antal* ... 17
A magyar nemzet. *Szabolcska M.* ... 19
Magyar zászló. *Vaszary Béla* ... 20
Ki volt nagyobb? *Tóth Kálmán* 21
Jó honfiak, honleányok legyetek! *Pósa L.* ... 23
A kis huszár. *Dienes Lajos* 24
Ezer év. *Inczédy László* 26

II. RÉSZ.

Vegyes költemények.

Fiúk számára.

Régi dal. *Kuthen* 28
A vándorfiú. *Gyulai Pál* ... 29

A földmíves dala. *Fekete Mihály* ... 31
Egy kosár. *Móra István* 32
Távolból. *Petőfi Sándor* 34
Igazság és hamisság. *Gyulai Pál* 35
A kis kézmives dala. *Lukács Pál*... 36
A rab gólya. *Arany János* ... 38
Az anyátlan. *Tatay István* 40
Mohács. *B. Eötvös József* 42
Tihany. *Garay János*... 42
Az egri várban. *Mindszenty Gedeon*... 43
Hunyadi. *Czuczor G.*... 44
A látnok. *Kuthen* 46
A szél és a nap. *Gyulai Pál* 47
A tudós. *Gyulai Pál* 48
Ujévi kivánat. *Arany János* 49
Légy szorgalmatos. *Mindszenty G.* ... 51
Régi időkből. *Gyulai Pál*... 52
A tintás üveg. *Petőfi S.*... ... 53
Tarisznya, botocska. *Pósa L.*... 54
A mesés ország. *Edvi Illés Pál*... ... 56
Tanulj, hogy boldogulj. *Czuczor G.* 58

Leányok számára.

Tisztaságnak királynéja. *Mindszenty G.*... 60
Krisztus és a madarak. *Gyulai Pál* 61
Reggeli ének. *Dienes Lajos*... ... 62
Jön a tavasz. *Pásztor Ferenc*... 63
Dal a rózsáról. *Pósa L.* 64
Őszi rózsa. *Kalocsay Alán* 67
Két árva. *Garay János* 68
Vándor dala. *Vachott Sándor*... 69

Buzdítás. *Kunoss Endre* ... 70
Éji látogatás. *Gyulai Pál*... 70
Vásárfia *Garay János* ... 72
Itthon. *Arany János* 75
A megfagyott gyermek. *B. Eötvös József* 76
Szilágyi Erzsébet. *Tóth Kálmán* 77
Két koldus. *Sujánszky Antal* 79
Mátyás anyja. *Arany János* 82